

Spruijt, C.A.M. (1955). *Onze duivenrassen in woord en beeld: platenatlas met beschrijvende tekst van 174 algemeen erkende rassen*. Geïllustreerd door Jan Lentink met tachtig kleurplaten waarop vijfhonderd afbeeldingen. 's-Gravenhage: N.V. Uitgeverij W.P. Van Stockum & Zoon.

en in diverse kleuren gefokt. Ze komen uitsluitend gladkoppig voor, terwijl het oog meestal licht rood gekleurd is. Het schijnt, dat de vogels welke in Engeland voorkomen, vanuit Holland zijn ingevoerd geworden.

Ook heden ten dage komt de Helm nog in Engeland voor en vaak in verrassend goede exemplaren.

De Ned. Helm is in zijn huidige vorm van onbetwistbaar Nederlandse afkomst, ontstaat uit kruisingen van éénkleurige vogels met veldduivenrassen. Het meer vollere en ronde aan de vogel, de betrekkelijk krachtige kop en de niet al te grote kleurzuiverheid der ogen wijzen in deze richting.

Op het eerste gezicht reeds moet de Ned. Helm een toonbeeld van levenslust en kracht zijn, een vogel die zichtbaar tot grote vliegprestaties in staat is. De mooiste kleur en tekening kunnen een slechtgebouwde vogel niet goed maken, want de Ned. Helm is in evengrote mate een type- als tekeningvogel. Ook de kopvorm speelt mede een belangrijke rol tot het vormen van een goed geheel. Het voorhoofd, hoewel niet bepaald vlak, is toch veel minder steil dan dat der Duitse Helm, terwijl ook de gehele schedel meer gestrekt van vorm is. De schedellijn moet vanaf de snavelbasis tot het achterhoofd een zachtwolvende, ononderbroken lijn aanwijzen, waardoor een zuiver afgerond geheel ontstaat. Meestal is de schedel, vooral van boven, te vlak en is er van de gewenste booglijn geen sprake. Het voorhoofd moet tamelijk breed zijn, zodat het geheel goed gevuld lijkt, zonder dat de kop evenwel een plomp aanzien krijgt.

De middellange snavel moet een stevige indruk maken. In geen geval mag de snavel te kort zijn. Een te korte snavel zou bovendien ook niet bij de kopvorm der Ned. Helm passen.

De neusvleugels moeten witbepoederd zijn en zeer vlak aanliggen. De kleur van de snavel wordt bij alle kleurslagen vleeskleurig verlangd. Bij de rode, gele en donkleurige slagen zal dit niet de minste bezwaren opleveren. Anders wordt dit echter bij de zwarte en blauwe waar deze eis werkelijk zeer zwaar is. Vooral bij de blauwe kleurslag is het moeilijk om een vleeskleurige snavel aan te fokken. Bij rood en geel mogen we een absoluut zuivere snavelkleur verlangen.

Het oog van de Ned. Helm, dat in het midden van de kop geplaatst moet zijn, is het bekende tuimelaarsoog; witte iris met donkere pupil. De oogrand is vleeskleurig, niet te breed en van een fijn weefsel. Sterk gekleurde en te brede oogranden staan lelijk en mogen niet geduld worden.

De Ned. Helm komt alleen gladkoppig voor.

De keel moet goed uitgesneden zijn. Een te volle keel of wamaanzet geeft de vogel een te lomp aanzien. De hals mag niet te lang zijn en

324

moet vooral uit de borst flink breed te voorschijn treden. Het geleidelijk smaller verloop naar de kop voorkomt een te lompe verschijning, terwijl toch de krachtige indruk behouden blijft. Meestal is de hals te lang. De borst moet vooral flink breed zijn en krachtig naar voren treden. Wanneer de borst te smal is, dan zal als onvermijdelijk gevolg hiervan ook de hals de nodige vorm missen.

De rug loopt als gevolg van het waterpas gedragen lichaam in een weinig aflopende lijn naar de staart en wordt door de vleugels zoveel mogelijk bedekt. De vleugels zijn breed, liggen vastangesloten en omvatten bijna het gehele lichaam. De benen moeten een stevige indruk maken en mogen niet te lang zijn. De staart is van een behoorlijke lengte, goed gesloten en aan de hoeken afgerond.

Hoewel de tekening betrekkelijk eenvoudig schijnt, komen de zuivergetekende vogels zeer zelden voor. Vooral de zuivere aftekening van de bovenschedel levert grote bezwaren op. Het gekleurde gedeelte loopt vanaf de mondhoek met een ononderbroken lijn door het midden van het oog rondom het achterhoofd.

De staart moet zowel onder als boven geheel gekleurd zijn, wat veel minder bezwaren oplevert dan een zuivere koptekening. De aftekening moet bij het lichaam zo scherp mogelijk begrensd zijn, wat meestal ook wel het geval is.

De kleurslagen van de Ned. Helm zijn beperkt tot zwart, rood, geel, blauw, blauwzilver en donkleurig. De kleuren worden intensief en glanzend verlangd, terwijl de kleur van kop en staart in diepte volkomen met elkaar moeten overeenstemmen. De blauwen hebben bovendien de bekende zwarte dwarsband aan het uiteinde van de staart.

De Ned. Helm is een gezonde, krachtige, vlotte vogel, betrekkelijk vertrouwelijk, rustig en gemakkelijk te wennen. Hij broedt uitstekend, stelt geen eisen en brengt met uiterste zorg zijn nesten jongen groot, die elkaar met snelheid opvolgen.

154. SLENK

D. Slenker   *E. Slenk*

F. Slenker

PLAAT 73

Eén der merkwaardigste duivenrassen is wel de Slenk. Slenker of Slenkeduif geheten. Het is een merkwaardig ras, in alles.

Hagenaar- Nederlandse Helmduij- Slenk

Type, kleurslagen, houding en vooral de wijze van vliegen, het is alles even afwijkend van andere rassen.

De Slenk is heel oud en zal reeds in de 17de eeuw, mogelijk zelfs al wel vroeger, in ons land zijn voorgekomen, en vooral in de Noordelijke provincies bij voorkeur gefokt zijn geworden.

Het is niet onmogelijk, dat de Slenk een combinatie is van kropduiven en tuimelaars en dat ze sterk verwant zijn aan de 'oude' Holle Krop-pers, de zgn. Uplopers — waarvan Moore (1735) ons reeds weet te vertellen — de oude Norwichkroppers en de Ringslagers; waarbij ze dan de bijzondere kunst van het vliegen, van de oude, ongetwijfeld Aziatische tuimelaars zullen hebben geërfd, een eigenschap, die men steeds en stelselmatig er in is blijven fokken. Vermoedelijk heeft het ras ook aan deze eigenschappen zijn naam te danken, dt. 'schlängeln' = slingeren, 'schlenken' = schommelen.

Het is juist de slingerende, schommelende beweging bij het vliegen, hetwelk deze vogel zo van alle andere rassen zich doet onderscheiden.

Merkwaardig is, dat een zeer oude rasbeschrijving van Girtin ± 1750, een Engels schrijver, die onder de titel van The Smiter — vermoedelijk afgeleid van het werkwoord to smite = smijten, werpen, slaan, maar ook schokken, schokkende beweging maken — een beschrijving geeft, die veel aan de Slenker doet denken.

Hij zegt: 'Deze vogel komt in vorm en verscheidenheid van kleur en tekening vrijwel met de tuimelaar overeen, in grootte is hij echter groter en voller dan de tuimelaar'.

'The Smiter' betekent hetzelfde als de Hollandse benaming 'drager', die de Hollandse fokkers aan het ras hebben gegeven, want het vliegt met een eigenaardige trillende beweging in de vleugels, gewoonlijk cirkelvormig opvliegend, waarbij dan de doffer gewoonlijk wat hoger vliegt dan de duivin en hoewel de vogel niet tuimelt, heeft hij toch een bijzondere wijze om met zijn vleugels te klappen en te zwenken, daarbij een dusdanig geluid makend, dat het op grote afstand is te horen. Dit is dan ook de oorzaak dat na enige tijd de grote slagpennen beschadigen of afbreken . . .

Het is mogelijk, dat met deze beschrijving de oude Slenk van voor ongeveer 200 jaar wordt bedoeld, mogelijk ook de Ringslager, wie zal het zeggen en wie zal ons vertellen, hoe de Slenk vóór 200 jaar in details er uit zag en hoe hij precies vloog, toch is het de moeite van het memoreren zeker waard.

De Slenk is altijd geweest en is tot op de dag van heden nog steeds gebleven, een vliegduif bij uitzondering, waarvan men hoofdzakelijk zijn genoegen kan beleven, als hij in alle opzichten de volledige vrijheid

kan genieten, vrij vliegt over de velden, zonder overlast van telefoon- of radiodraden of andere hinderpalen.

De moderne Slenk is in de eerste plaats een vormduif en daarenboven een werker.

Op het eerste gezicht moet de Slenk de indruk maken van een zeer brede, doch korte vogel, met hoog opgeheven borst, sterk teruggedrukte hals en kop, holle rug, ver naar achter geplaatste benen, licht trillende op de teentjes, attent op alles wat rondom hem geschiedt en bereid ogenblikkelijk de lucht in te schieten.

Rust kent de vogel niet, hij is steeds in beweging, en nimmer moede zijn wijfje en ook anderen te behagen.

De vogel dient niet boven het middelmatige in grootte te gaan. Te grote vogels missen de juiste harmonische afmetingen en worden grof en onelegant. Men voelt het de vogel aan of hij de maat heeft of niet, daarbij rekening houdende met het feit, dat de doffers over het algemeen een tikje grover zijn, dan de duivinnen.

De kop is smal en betrekkelijk lang, met goed uitgesproken voorhoofd, lange schedel- en achterhoofdlijn, om met een keurige boog in de nek te verlopen, Hoeken of kanten kent de Slenk niet, alle lijnen moeten vlot en vloeiend zijn, in elkaar overgaan.

De snavel is zeer typisch, middellang, dun en slap, vooral de ondersnavel is bij uitstek fragile. De punt is licht gebogen, de bovensnavel steekt een klein weinig over de ondersnavel heen, met de nauwelijks zichtbare, ietwat langgerekte neusvleugels, waarbij de neusopening maar al te vaak goed zichtbaar is.

De kleur varieert al naar de kleur van het gevederte. Hij is zwart voor rood en roodbleek, lichthoornkleurig voor geel, geelbleek, geelspar en zelfs voor wit, hoewel voor deze laatste variëteit een geheel zuiver witte of rose snavel tot de wensen blijft behoren. Roodsparren hebben op de lichthoornkleurige snavel meestal nog enkele donkere vlekjes aan punt en zijkanten van de bovensnavel.

De snavel en het voorhoofd vormen een stompe hoek, wat wij dan noemen een 'stop'; gematigdheid is hier ook een vereiste. De kop is verder steeds glad en aan alle zijden goed afgerond. Het middelgrote oog is feitelijk tweekleurig, althans behoort dit te zijn. Om de kleine ronde zwarte pupil loopt een helder wit randje, dat naar buiten uit langzaam in een warme oranje kleur verloopt. Het is deze combinatie, die het fascinerende, de energieke uitdrukking aan het Slenkenoog geeft.

Helaas worden vele ogen bedorven door grotere of kleinere vlekjes, vooral aan de onderzijde; ook geheel donkere ogen (krentogen) komen heel veel voor en gelden als een grove fout.

Het oog is gevat in een zeer smalle oogrand, fijn van weefsel, die het

oog volkomen glad en sterk omraamt, en voor alle kleurslagen grijs-groen van kleur is; althans nimmer donker of sterk rood gekleurd zal zijn.

Het kopje zetelt op een zeer lange, bewegelijke hals. De hals is een geweldig onderdeel van de vogel; hij moet met één slag achterover geworpen kunnen worden, om dan sterk doorgedrukt in licht trillende beweging te blijven, zonder dat hij wordt opgeblazen en vooral bij de borst als het ware een ballon gaat tonen.

Diep doorgedrukt nadert de hals de rug, de nekveren raken de rug. Het is deze zacht deinende halsbeweging, waarbij het kopje steeds in een lichte, links en rechts dansende beweging is, die aan de vogel de levendigheid geeft, die wij verlangen.

Kop en hals zetelen op een kleine, brede, korte romp, met brede borst, die hoogop en sterk vooruitredend wordt gedragen. Staat de vogel in front, dan ziet men feitelijk niets, dan deze brede, goed afgeronde borst. Platte, hoekige of smalle borsten zijn zeer foutief.

De ronding van de voorhals met de borst moet volkomen zijn, om met de overgang in de buik een vlotte, gladverlopende lijn te vormen.

De rug is breed en hol; vlakke, platte ruggen geven stijve houderige vogels, die onmogelijk de lange hals kwijt kunnen. Bij de brede, holle rug, past een kort, smal achterlijf. Hoe minder ruimte achter de benen, hoe beter. De schouders zijn krachtig en enigszins vierkant, ze worden door de nek- en halsbasis overschaduwd. De vleugels zijn krachtig ontwikkeld, met brede forse slagpennen; ze liggen los tegen het lichaam aan en reiken tot bij het staarteinde en worden vrijwel naast de staart gedragen, zodat het bovenstaartdek goed zichtbaar blijft. Hoewel de slagpennuiteinden de bodem feitelijk niet mogen raken, laat dit bij zeer levendige vogels nog vaak te wensen over.

De staart zelf is zeer kort en breed; de pennen krachtig, moet vrij van de bodem gedragen worden, hetgeen echter zelden geschiedt.

De vogel rust op een paar korte beentjes, ver naar achter geplaatst, onbevedert, in het kniegewricht heel licht achterwaarts doorgedrukt en daarbij een klein weinig binnenwaarts gericht. In volle actie stelt de vogel zich op de voorste tenen, de achterteen is dan vrij van de grond. Een trippelende pas en een trillende beweging gaan steeds samen gepaard.

De Slenk is volbevedert, de bevedering ligt straf aan. Borst en buik zijn een weinig lossier bevedert. Dijen sterk bepluisd tot op het kniegewricht. Loopbenen steeds onbevedert.

In tekeningen, variëteiten en kleurslagen is de Slenk niet al te rijk gesorteerd. In éénkleurig kennen wij alleen de geheel witte vogels, die absoluut zuiver wit worden verlangd van kop tot staartpunt.

326

Bij de kleurslagen rood, roodbleek, geel en geelbleek zijn buik, staart, stuit en slagpennen geheel zuiver wit. De rest van het gevederte is gekleurd. De gekleurde partij wordt vanaf de borst naar de buik toe lichter van kleur en vloeit in wit over.

Wij kennen deze tekening in *geel*: donker oranjegeel, vol en warm, vooral aan kop, hals en schouders.

Rood. Een typische vurig rode kleur, bordeauxrood, met een tint in 't blauw-paarse; het krachtigst aan de kop en de hals en schouders, slapper op de borst.

Geelbleek. Hier zijn kop en hals vol goudgeel gekleurd, evenals de beide vleugelbanden; het vleugelschild daarentegen is meer licht crème-kleurig, de nerf van deze veertjes is mat oranje-geel, terwijl de kleur langzaam vanaf de nerf in de baardjes wegvloeit.

Roodbleek. Kop, hals en schouders, benevens de vleugelbanden zijn diep bordeauxrood gekleurd, terwijl het vleugelschild daarentegen licht roodbleek gekleurd is.

De nerf van deze vleugelschildveertjes is vrij diep gekleurd, evenals de baardjes der veren rondom de nerf; de kleur verloopt echter naar de buitenkant der veer toe tot bijna in 't wit en op deze wijze ontstaat de bleke vleugelschildkleur, waarop de gekleurde banden krachtig afsteken.

De Sparretekening. Hier is de vogel overwegend wit van kleur, met uitzondering van de hals, waar zich op de voorkant een halvemaanvormige rand van gekleurde veertjes vertoont, terwijl deze gekleurde veertjes zich eveneens op de vleugelschilden en de hals vertonen, de vleugelschilden bovendien voorzien van gekleurde banden.

Nu is het typisch, dat deze gekleurde plaatsen niet duidelijk en krachtig gekleurd zijn, doch dat de veertjes stuk voor stuk, heel dun en spaarzaam gekleurd zijn en wel in hoofdzaak het middelste gedeelte van elk veertje, nl. de schacht en de baard rondom de schacht. De toppen en zijkanen van de veertjes blijven dus wit, evenals het onderdon van de veerwortel tot aan de vaste veergedeelten. Doordat de veertjes dakpansgewijze over elkaar liggen, wordt deze afwisselende kleur en wit-verhouding verkregen.

Wij kennen slechts twee kleurvariëteiten en wel geel en rood, waarvan de grondkleuren weer zijn het warme oranje-geel, diep en vol van kleur en het vurig rode bordeauxrood, met zijn tint in 't paarsblauwe.

Als laatste hebben wij dan nog de zgn. *'Spikkelsparren'*, d.z. vogels waarbij de kleur nog meer teruggedrukt is geworden en wit in sterke mate zichtbaar overheerst. Witte borst, heel licht gekleurde vleugelschilden en nauwelijks bandaanduiding.

155. BELGISCHE TUIMELAAR

D. *Belgischer Tümmeler*   E. *Belgian tumbler*

F. *Culbutant belge*

PLAAT 74

Ook hier weer alleen de gele en de rode kleurvariëteit, met een minimum van kleur en een bijna overheersing van wit.

Zwart en blauw, twee kleuren die bij zo goed als geen ander ras ontbreken, zijn bij de Slenken totaal onbekend. Ook dit is een merkwaardigheid, die er op wijst, dat de oorsprong van dit ras een zeer bijzondere moet zijn geweest, voortgekomen uit een totaal andere groep of soort, dan de overige tuimelaar- en hoogvlieggrassen.

De Slenk vliegt met luid kabaal, uiting gevend aan zijn vreugde over zijn verkregen vrijheid. Niet vanaf een hooggelegen slag ver over de huizen heen, doch integendeel, liefst vanaf de grond met weiden en velden rondom. Laat men dan de vogels vroeg in de morgen of tegen de middag na een heel karig maal er uit, dan steken ze van wal, de hals recht op als een houten hobbelpaard en niet gestrekt, zoals andere rassen dit doen, de staart waaivormig gespreid en de einden boogvormig naar boven gericht.

De vleugels worden vrijwel bij elke vleugelslag boven tegen elkaar geklapt, wat met kracht geschiedt en een luide klap geeft; bij tussenpozen worden ze echter ook onder het lichaam, krachtig en met een ruk tegen elkaar geslagen, waardoor een hevige schok ontstaat, die de vogel flink achterwaarts omhoog werpt. Men noemt dit *springen*. Afwisselend worden de vleugels dan in schuine of rechte richting naar beneden gericht en blijft de vogel enige tijd in deze stand vliegen, *zwemmen* genaamd; aan het einde van dit kunstje worden de vleugels dan weer rechtstandig naar boven gebracht, stijf tegen elkaar aan; ook hierin kan de vogel geruime tijd volharden. Men zegt dan, dat de vogel *zeilt*.

Deze bewegingen wisselen elkaar af en vinden plaats op geringe hoogte en vaak in een cirkel van niet meer dan een 100 meter middellijn. Soms in troep, doch ook paarsgewijs, worden deze evoluties met energie en groot uithoudingsvermogen uitgevoerd, een prachtig spel, waarbij men niet moede wordt er naar te kijken.

Als broedvogels zijn de Slenken al zeer slecht te vertrouwen. Het vurig temperament doet de doffer al weer heel spoedig de duivin tot het maken van een nieuw nest en nieuw broedsel aanzetten. Enkele paren voedsterduiven zijn dan ook voor een goed fokker onontbeerlijk, want zonder deze hulpen, zal er in 't algemeen weinig van de Slenkenkweek terecht komen.

Overigens nemen ze met een eenvoudige, droge huisvesting en normale voeding volkomen genoegen.

Het stamland van deze vogels moeten wij zoeken in Klein-Azië en Indonesië, vanwaar de eerste vogels omstreeks 1600 door Hollandse zeevaarders naar Europa zijn overgebracht geworden.

De Belgische Tuimelaar genoot in geheel België een grote reputatie en overal kon men deze vlotte vlieger aantreffen; 6—8—10 maal tuimelen per minuut; waren de eenvoudigste eisen waaraan een behoorlijke vogel had te voldoen.

De opkomst der Belgische postduif, die mede voor een zeer groot gedeelte het bloed van deze vliegduiven draagt, en later nog daarbij die van de Smierel, hebben de belangstelling voor de Tuimelaar sterk teruggedrongen.

De Belgische Tuimelaar is een kleine, korte, stevig gebouwde vogel, met prettige rondingen, opgerichte, vlotte, ietwat uitdagende houding. Breed in front en naar achteren toe zeer smal verlopend. De bekende driehoeksvorm, zo gaarne in de vliegvogel gezien.

De kop is niet te groot, met goede vlotte ronding en aan alle zijden afgerond. Dus nimmer langgerekt, afgeplat of smal en vlak. Het voorhoofd goed gewelfd, met de snavel een stompe hoek vormend.

De snavel is minstens middellang, vrij krachtig, recht, goed gesloten en voor alle kleurslagen zuiver wit van kleur. De neusvleugels zijn klein, liggen vlak aan en zijn wit van kleur.

Het kleine ronde oog ligt in 't midden van de kop, vooral niet te hoog; voldoende ruimte latende tussen schedeltop en oog. De kleur is wit met een aanduiding naar het even crème gekleurde. Het oog wordt omsloten door een smalle, bleke, goed sluitende oogrand. De hals is eerder kort dan lang; vrij krachtig en breed aan de basis. Keel goed uitgesneden, de ondersnavel volkomen vrijlatend. De borst is zeer breed, wordt opgericht gedragen en gaat met diepe ronding in de buik over. Rug is breed, een weinig gerond, loopt naar achteren toe af, terwijl de staart kort is, bijna waterpas gedragen wordt en goed gesloten is. Het geheel wordt omsloten door een paar zeer krachtige vleugels, die het lichaam omsluiten, stijf aanliggen en waarvan de uiteinden op de staart rusten, rug-stuit en staartdek volkomen dekkend, zonder zich te kruisen.

De benen zijn kort, doch zeer krachtig, niet te dicht tezamen gesteld.